

Vergaderjaar 2016–2017

34 352

Uitvoering en evaluatie Participatiewet

Nr. 62

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2017

In deze brief informeer ik uw Kamer over de stand van zaken rond het verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018. Ik ga in op de verfijning van het verdeelmodel 2018 en op het onderzoek dat ik op verzoek van de VNG heb laten verrichten naar de uitschieters van het model 2017. Ook geef ik een reactie op de adviezen van prof. dr. M.A. Allers (COELO, Rijksuniversiteit Groningen), prof. dr. B. van der Klaauw (Vrije Universiteit), de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv), en de VNG. De rapporten van de onderzoekers, de experts en de Rfv, evenals de brief van de VNG, zijn als bijlagen toegevoegd¹.

Daarnaast informeer ik uw Kamer over de uitkomsten van het tweede onderzoek naar de laagste loonschalen in cao's. Het onderzoek treft u aan in de bijlage².

Stand van zaken verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018

In 2015 is een nieuw verdeelmodel geïntroduceerd. De aanleiding hiervoor was de kritiek op het oude verdeelmodel dat volgens gemeenten tot onbegrijpelijke uitkomsten leidde. Er is na een zorgvuldig selectieproces gekozen voor een nieuw model dat wetenschappelijk gezien het meest zuiver de benodigde budgetten kan bepalen. Het model bepaalt de bijstandskans op het niveau van het huishouden en houdt rekening met de invloed van factoren op het niveau van de buurt en de gemeente. Voor 2016 en 2017 is het verdeelmodel verder verbeterd met als belangrijkste verbetering in 2017 de overstap van het gebruik van gegevens uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) naar integrale gegevensbestanden van het CBS. Experts waren het erover eens dat het verdeelmodel zoals toegepast in 2017 adequaat was en daarna hooguit nog verder verfijnd zou kunnen worden. Hiervoor hadden zij en de Rfv nog enkele adviezen.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Deze resterende punten zijn voor het verdeelmodel 2018 onderzocht door onderzoeksbureaus SEO Economisch Onderzoek en Atlas voor Gemeenten. Het onderzoeksrapport is als bijlage 1³ toegevoegd.

Bij het onderzoek zijn de VNG, Divosa en diverse gemeenten opnieuw intensief betrokken via een begeleidingscommissie. De volgende gemeenten maakten deel uit van de begeleidingscommissie: Amsterdam (namens de G4), Arnhem, Enschede, Groningen, Nijmegen, Orionis Walcheren (Gemeenschappelijke Regeling van de gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen), Leeuwarden, de WSD Groep (Boxtel) en Zoetermeer. Ook de ministeries van BZK en Financiën maakten deel uit van de begeleidingscommissie. Daarnaast is geregeld een expertgroep geraadpleegd bestaande uit prof. dr. M.A. Allers, prof. dr. B. van der Klaauw en de Raad voor de financiële verhoudingen.

Verfijning verdeelmodel 2018

Een belangrijk punt in het onderzoek betrof de zoektocht naar een betere benadering voor de stapeling van problematiek binnen huishoudens waardoor zij een grotere kans hebben op bijstand. Gedacht werd dat vooral centrumgemeenten mogelijk benadeeld werden doordat in deze gemeenten relatief veel huishoudens wonen die te maken hebben met een stapeling van problematiek. Hiervoor heeft het onderzoek oplossingen opgeleverd waardoor de factor regionaal klantenpotentieel (die op verzoek van gemeenten als tijdelijke factor in model 2017 is toegevoegd) kan worden vervangen.

Een volledig overzicht van de verfijningen in het model voor 2018 is als volgt:

- Er wordt meer rekening gehouden met uitkeringen anders dan bijstandsuitkeringen. Die uitkeringen zorgen ervoor dat de kans dat iemand daarnaast nog recht heeft op een bijstandsuitkering lager is. Hiervoor zal aanvullend worden gekeken of recht bestaat op een algemene nabestaandenwet-uitkering (ANW), een ziektewet-uitkering (ZW), wachtgeld of overige uitkering of een pensioenuitkering.
- Er wordt een indicator (Voortgezet) Speciaal Onderwijs/Praktijk Onderwijs, afgekort (V)SO/PRO onderwijs toegevoegd die aangeeft of iemand in het verleden (V)SO/PRO onderwijs heeft gevolgd. Deze indicator is een proxy voor het hebben van een arbeidsbeperking en is toegevoegd met het oog op de nieuwe doelgroep van de Participatiewet.
- Er zal meer rekening worden gehouden met de extra verhoogde bijstandskans voor huishoudens waar sprake is van gestapelde problematiek. Huishoudens met een combinatie van bepaalde kenmerken hebben een hogere kans op bijstand dan verwacht mag worden als de afzonderlijke huishoudkenmerken van die huishoudens worden «opgeteld». De volgende combinatiefactoren worden toegevoegd aan het verdeelmodel. De factor «regionaal klantenpotentieel» wordt met deze wijzigingen vervangen:
  - De factor «hebben van een niet-westerse migratieachtergrond in het huishouden» in combinatie met de factor «een huishoudlid in de leeftijd van 50 jaar tot AOW-leeftijd»
  - De factor «hebben van een niet-westerse migratieachtergrond in het huishouden» in combinatie met het hebben van gezondheidsproblemen (huishoudleden hebben één van de volgende kenmerken: zorgkosten boven € 50.000, maakt gebruik van GGZ-zorg, van medicijnen tegen verslaving, depressie of psychose, of maakt gebruik van vier of meer medicijn groepen)

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

- De factor «laag human capital index in het huishouden» (maatstaf voor opleidingsniveau) in combinatie met het hebben van gezondheidsproblemen zoals hierboven gedefinieerd.
- Er wordt een indicator standplaats toegevoegd. Uit het onderzoek is gebleken dat huishoudens die ingeschreven staan op een adres dat geregistreerd staat als standplaats (woonwagens bijvoorbeeld) een hogere kans op bijstand hebben.
- De herkomst van personen in huishoudens wordt verder uitgesplitst. Toegevoegd wordt de herkomst van personen uit Iran, China, India en de voormalige Sovjet-Unie. Gebleken is dat de bijstandskans van huishoudens met een migratie-achtergrond uit China en India aanmerkelijk lager is dan de gemiddelde kans voor mensen met een niet-westerse achtergrond terwijl de bijstandskans voor Iran juist hoger is dan dit gemiddelde. De bijstandskans van mensen uit de voormalige Sovjet-Unie is aanmerkelijk hoger dan die van andere mensen met een westerse achtergrond. Daarnaast worden personen uit Eritrea onderscheiden en bij de groep Somaliërs meegenomen omdat de bijstandskans van die twee groepen vergelijkbaar is.
- De indicator «aandeel van de beroepsbevolking in buurt waar werken niet de norm is» wordt gebaseerd op een 6-posities postcodeniveau in plaats van op buurniveau omdat dit minder gevoelig is voor grenswijzigingen en herindelingen van de CBS-buurt en het lagere niveau het mogelijk maakt om preciezer te meten.

Onderzoek uitschieters verdeelmodel 2017

Parallel aan de verfijning van het verdeelmodel hebben Atlas voor Gemeenten en SEO onderzoek gedaan naar de samenhang tussen beleid en uitvoering van gemeenten enerzijds en de tekorten en overschotten anderzijds. Doel van het onderzoek was het toetsen van het uitgangspunt dat met het verdeelmodel een budget wordt verstrekt zodanig dat de financiële tekorten en overschotten op het bijstandsbudget in belangrijke mate kunnen worden verklaard door verschillen in beleid en uitvoering van gemeenten. Het onderzoeksrapport is als bijlage 2 ⁴ toegevoegd.

De onderzoekers hebben allereerst door middel van een literatuurstudie en interviews met een kerngroep van 16 geselecteerde gemeenten (de «uitschieters») inzicht verkregen in de relevante aspecten van beleid en uitvoering en in hoeverre deze bijdragen aan het terugdringen van de bijstandsuitgaven. Er zijn zeven factoren gevonden waarvan het aanmerkelijk is dat die van invloed zijn op de bijstandsuitgaven van gemeenten: de organisatiecultuur, het politieke klimaat en de beleidsinstrumenten handhaving, focus op kansrijken, streng aan de poort, *work first* en het stimuleren van deeltijdwerk. De onderzoekers hebben op basis van de interviews in de 16 gemeenten op verschillende beleidsonderdelen een score gegeven voor de mate waarin het beleid gericht is op het terugdringen van de bijstandsuitgaven. Zij vinden bij de 16 gemeenten een samenhang tussen de herverdeeffecten van de betreffende gemeenten en de scores. Dit biedt een eerste aanwijzing voor het verband tussen beleid en uitvoering en de financiële tekorten en overschotten bij gemeenten.

Vervolgens hebben de onderzoekers een enquête uitgezet onder een grotere groep gemeenten. Uit de kwantitatieve analyse daarvan blijkt dat er een statistische samenhang is tussen beleidsfactoren en tekorten en overschotten. Dat geldt voor zowel de volumecomponent (verschillen tussen werkelijke en voorspelde aantallen bijstandshuishoudens) als de prijscomponent (verschillen tussen werkelijke en voorspelde gemiddelde

⁴ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

prijs per uitkering). De beleidsinstrumenten die er toe doen voor het beheersen van de bijstandsuitgaven zijn instrumenten op het terrein van handhaving, maatregelen en sancties. Daarnaast presteren sociale diensten die gericht zijn op het aantrekken, vasthouden en belonen van talent over het algemeen beter. Ook het politieke klimaat doet ertoe. Ten slotte vinden de onderzoekers dat de mate waarin gemeenten erin slagen mensen in deeltijd te laten werken significant samenhangt met de prijsverschillen. Nadere analyse toont aan dat het politieke klimaat en frequent contact hebben met het zittende bestand samenhangt met het aandeel deeltijdwerk. De onderzoekers vinden geen logische verklaarbare relatie tussen de beschikbaarheid van banen en het aandeel deeltijdwerk.

Advies van prof. dr. M.A. Allers

Prof. Allers heeft op verzoek van het Ministerie van SZW advies uitgebracht over de verfijningen voor het verdeelmodel 2018 (zie bijlage 3)⁵. Het verdeelmodel 2018 is volgens hem een (verdere) verbetering. Hij geeft aan dat het model nu wel uitontwikkeld lijkt te zijn en het model goed genoeg is om volledig te worden toegepast. Een historische component (overgangsregeling) is dus niet nodig. Wel geeft hij in overweging om de grootste positieve verschillen af te toppen omdat grote overschotten bij enkele gemeenten het draagvlak ondermijnen en voor een goede prikkelwerking niet nodig zijn. Het voordeel van aftopping zou wel afgewogen moeten worden tegen het nadeel dat dit de verdeling ingewikkelder maakt. Hij adviseert ten slotte om voor model 2019 nader onderzoek te doen naar de prijscomponent van het model omdat tekorten van gemeenten ook veroorzaakt worden doordat gemeenten hogere uitkeringen verstrekken dan op basis van de gehanteerde normbedragen mag worden verwacht.

Advies van prof. dr. B. van der Klaauw

Ook prof. Van der Klaauw heeft op verzoek van het Ministerie van SZW een reactie gegeven op de verfijningen van het verdeelmodel (zie bijlage 4)⁶. Volgens hem is de ontwikkeling van het kansmodel ongeveer klaar en zijn er weinig mogelijkheden meer om het model verder te verbeteren of te verfijnen. Wel vindt ook hij dat meer aandacht gegeven moet worden aan de normbedragen (prijscomponent) en dat in vervolgonderzoek moet worden gekeken of de normbedragen niet ook afhankelijk gemaakt kunnen worden van een aantal (objectieve) kenmerken.

Advies Raad voor de financiële verhoudingen

De Raad voor de financiële verhoudingen merkt op dat in de discussie over het bijstandsbudget de verdeelvraagstukken en de toereikendheid van het te verdelen macrobudget vaak door elkaar heen lopen. Volgens de Rfv mag het draagvlak voor het model niet aangetast worden door twijfel over de toereikendheid van het totaal beschikbare budget. De Rfv maakt daarom in zijn advies duidelijk onderscheid tussen beide aspecten. Het advies van de Rfv is eveneens bijgevoegd (bijlage 5)⁷.

De Rfv is positief over de verfijning van het verdeelmodel 2018. Het model is volgens hem uitontwikkeld voor wat betreft de voorspelling van het aantal huishoudens. Hij geeft aan dat een verdere zoektocht naar nieuwe factoren – laat staan een model gebaseerd op nieuwe principes – niet zinvol, niet wenselijk en niet noodzakelijk is. De Rfv adviseert het

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁶ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁷ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

verdeelmiddel toe te passen voor 2018 zonder een historische component (overgangsregeling). Daarnaast adviseert hij om de eigen risicodrempel van het vangnet voor 2018 op 5% te houden zoals vorig jaar door het kabinet met de VNG is afgesproken. Verder geeft de Rfv evenals prof. Allers in overweging om te onderzoeken of het mogelijk is om in 2018 de uitschieters aan de bovenkant af te toppen.

Voor model 2019 adviseert de Rfv, in lijn met de adviezen van de experts, om nader onderzoek te doen naar de prijscomponent van het model. Als reden hiervoor noemt de Rfv dat met name de mate van deeltijdwerk van invloed is op de prijs van een uitkering. De Rfv adviseert concreet te onderzoeken in hoeverre de mate van deeltijdwerk te objectiveren is. Ten slotte adviseert de Rfv om het effect van de extramuralisering beschermd wonen op de bijstandslasten te onderzoeken voor model 2019. Als tussenoplossing voor model 2018 adviseert de Rfv de instellingsbewoners apart te verdelen met een mixprijs van zak- en kleedgeld en een volwaardige uitkering.

Het advies van de Rfv ten aanzien van de verdeling neem ik grotendeels over (zie onderstaande paragraaf over de toepassing van het verdeelmodel 2018).

In relatie tot de discussie over de toereikendheid van het macrobudget pleit de Rfv ervoor een nadere analyse te maken als het saldo van tekorten en overschotten significant is, bijvoorbeeld meer dan 3% van het beschikbare macrobudget, en dat bestuurlijk gewogen wordt of er aanleiding is het macrobudget te corrigeren. Deze aanbeveling neem ik niet over. Dit past niet binnen de huidige systematiek waarbij het macrobudget in het lopende jaar wordt vastgesteld en zou ertoe leiden dat gemeenten pas achteraf helderheid hebben over het budget. Dit zou leiden tot financiële onzekerheid bij gemeenten. In de systematiek van de raming van het macrobudget werken realisaties van gemeenten een jaar later door in het macrobudget. Bij tekorten dan wel overschotten wordt dit dus recht getrokken in latere jaren.

Advies Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Op 6 juli heb ik bestuurlijk met de VNG gesproken. De VNG heeft aangegeven geen oordeel over het verdeelmodel te geven, gezien de bezwaren die de VNG heeft tegen de hoogte van het macrobudget. Op 12 juli heb ik van de VNG een brief ontvangen in reactie op mijn verzoek om een advies te geven over het verdeelmodel 2018 (zie bijlage 6)⁸. De brief is overeenkomstig het standpunt van de VNG zoals verwoord tijdens het bestuurlijk overleg. De VNG geeft in de brief aan dat er goed is samengewerkt om het verdeelmodel te verbeteren, maar zij door het tekort op het macrobudget niet langer medeverantwoordelijk kan en wil zijn voor de doorontwikkeling van het verdeelmodel en de vaststelling van de individuele budgetten van gemeenten. Om deze reden geeft de VNG geen advies over het verdeelmodel zoals dat nu voorligt en laat het de vaststelling en uitvoering van de verdeling over aan het inzicht en de verantwoordelijkheid van mij en het kabinet.

Evenals de Rfv ben ik van mening dat de omvang van het macrobudget en de wijze waarop dit verdeeld wordt verschillende onderwerpen zijn die in de discussie niet door elkaar heen zouden moeten lopen. Voor een reactie op het standpunt van de VNG ten aanzien van het macrobudget verwijs ik naar mijn brief van 30 juni jl.⁹. In aanvulling hierop wijs ik erop dat een

⁸ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁹ Kamerstuk 34 352, nr. 58, p. 12–14, vergaderjaar 2016–2017

systeem van nacalculatie, zoals door de VNG wordt voorgesteld, op dezelfde bezwaren stuit als die ik hierboven heb aangegeven in reactie op de aanbeveling van de Rfv.

Toepassing verdeelmodel 2018

Voor de verdeling 2018 zal ik het advies van de Rfv grotendeels volgen. Dit betekent dat ik het verdeelmodel volledig zal toepassen zonder een historisch aandeel, zoals in de afgelopen jaren het geval was (het overgangsregime). Voor 2018 blijf ik net als in 2017 de verlaagde eigen risicodrempel van 5% voor het vangnet hanteren. Hiermee wordt het eigen risico voor gemeenten beperkt. Verder zal ik nader onderzoek laten doen naar de prijscomponent ten behoeve van het verdeelmodel 2019, zoals door de Rfv en ook door de experts is geadviseerd. Gegeven de discussie met gemeenten en het advies van de Rfv over de wijze waarop in het verdeelmodel rekening wordt gehouden met instellingsbewoners heb ik besloten om in 2018, net als in 2016, deze groep samen met dak- en thuislozen op historische basis te verdelen. Voor de verdeling 2019 zal worden gezien of het mogelijk is een betere benadering te vinden voor de objectieve verdeling van de middelen voor instellingsbewoners. Evenals in 2017 zal een deel van het macrobudget apart worden verdeeld ten behoeve van de bijstandsuitgaven aan statushouders. De reden hiervoor is dat de statushouders die in 2017 gehuisvest zijn nog niet in de gegevens zitten die bekend zijn bij het CBS en dus niet gebruikt kunnen worden voor de vaststelling van het budget 2018 met het objectief verdeelmodel.

Tot slot

Het verdeelmodel voor 2018 is, na de grote verbetering in 2017, verder verfijnd. De deskundigen zijn zeer positief over het verdeelmodel dat nu voorligt. De conclusie is dat alle indicatoren die mogelijk samenhangen met de kans op bijstand inmiddels onderzocht zijn, en dat het verklaringsmodel daarmee «af» is. De rekentool die ik vorig jaar beschikbaar heb gesteld zal dit jaar worden uitgebreid, mede op basis van inbreng van gemeenten. Dit kan gemeenten nog beter helpen om van elkaar te leren. In lijn met de adviezen van de experts zal ik voor het verdeelmodel 2019 nader onderzoek laten doen naar de prijscomponent.

Ik dank opnieuw alle betrokkenen voor hun bijdrage aan de verfijning van het model. Het nader onderzoek naar de prijscomponent wil ik, net als de afgelopen jaren, in nauw overleg met gemeenten en experts laten plaatsvinden.

Laagste loonschalen in cao's

In het kader van het Sociaal Akkoord en de Participatiewet heeft het kabinet met sociale partners afspraken gemaakt om ultimo 2025 minstens 125.000 extra banen in het kader van de banenafpraak gerealiseerd te hebben voor mensen die niet het WML kunnen verdienen. Voor mensen die niet het WML kunnen verdienen en behoren tot de gemeentelijke doelgroep is het instrument loonkostensubsidie beschikbaar. Tussen het kabinet en sociale partners is afgesproken om voor werknemers, die met loonkostensubsidie van de gemeenten aan het werk gaan, in alle reguliere cao's laagste loonschalen op te nemen tussen 100 procent en 120 procent van het WML, te beginnen op 100 procent WML.

In de brief aan uw Kamer van 3 februari 2014¹⁰ is de afspraak gemeld dat sociale partners drie jaar de tijd krijgen om volgens een bepaald ritme in alle cao's loonschalen op te nemen die starten bij 100 procent WML en door kunnen lopen tot 120 procent WML, om personen met beperkingen die behoren tot de doelgroep loonkostensubsidie in dienst te kunnen nemen ten behoeve van de garantiebannen. Ultimo 2015 dient 55 procent van de cao's hieraan te voldoen, ultimo 2016 85 procent en ultimo 2017 dienen alle cao's hieraan te voldoen. Als blijkt dat cao's niet aan de afspraken voldoen, kan worden besloten dat een (nog niet in werking getreden) artikel in de Participatiewet wordt geactiveerd. Dat artikel regelt dat een werkgever de wettelijke mogelijkheid krijgt om iemand die aangewezen is op loonkostensubsidie ten behoeve van de banenafspraken, op individuele basis aan te nemen in een loonschaal van 100 procent van het WML.

Vervolgens heeft de Stichting van de Arbeid (StvdA) op 21 februari 2014 cao-partijen opgeroepen na te gaan of er voldoende passende loonschalen in de cao staan en, indien dit niet het geval is, zo spoedig mogelijk loonschalen op te nemen speciaal voor de doelgroep van de loonkostensubsidie, te beginnen bij 100 procent van het WML.

Afgesproken is om de gemaakte cao-afspraken te monitoren. In oktober 2016 is uw Kamer geïnformeerd over het eerste onderzoek naar de laagste loonschalen in 2015. In vervolg daarop is onlangs een tweede onderzoek gehouden, nu over 2016. Hieronder geef ik de uitkomsten.

Eerste cao-onderzoek

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft over 2015 alle cao's onderzocht die op 31 december 2015 bij het ministerie zijn aangemeld. Over de uitkomsten daarvan is uw Kamer bij brief van 14 oktober 2016¹¹ reeds geïnformeerd. Uit het onderzoek is de conclusie getrokken dat in 2015 weliswaar 38% van de cao's voldoet, maar dat het, gelet op een aantal kanttekeningen en de nog te verrichten inspanningen van sociale partners, voornamelijk niet in de rede lag de wettelijke bepaling in de Participatiewet te activeren. Daarbij is overwogen dat over 2015 in ten hoogste 42% van de cao's een loonschaal op WML-niveau kon worden opgenomen (omdat de overige cao's nog niet waren vernieuwd) en dat het aantal cao's met een schaal op WML-niveau (38%) van toepassing was op 75% van het totaal aantal werknemers.

Ook is gemeld dat, om tot een gedegen oordeel te komen, uiterlijk in 2018 – en niet in 2017 zoals in de nota van toelichting staat vermeld – zal worden vastgesteld of de norm al dan niet is gehaald en wat daarvan de consequenties zijn.

Recente resultaten cao-onderzoek

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft over 2016 opnieuw een cao-onderzoek uitgevoerd. Alle cao's zijn onderzocht die op 31 december 2016 bij het ministerie zijn aangemeld. Dit betreft 158 bedrijfstak-cao's en 464 ondernemings-cao's (in totaal 622 reguliere cao's). Het onderzoek treft u aan in bijlage 7 bij deze brief.

Uit het onderzoek blijkt dat 73% van de onderzochte cao's een ingangsdatum heeft die ligt na de aanbeveling van de Stichting van de Arbeid. Dit

¹⁰ Kamerstuk 33 801, nr. 23

¹¹ Kamerstuk 34 352, nr. 41

betekent dat over 2016 in ieder geval in 73% van de cao's een loonschaal op WML-niveau kon worden opgenomen.

Het blijkt dat in 46% van de onderzochte cao's (284 van de 622 cao's) een doelgroepen-, aanloop- en/of reguliere schaal is opgenomen op het WML-niveau, maar deze cao's zijn wel van toepassing op 76% van het totaal aantal werknemers dat onder het totaal aantal onderzochte cao's valt.

Inspanningen sociale partners

Gelet op de gemaakte afspraken over loonschalen in cao's en de doelstellingen van de banenafpraak zal de Stichting van de Arbeid zich naar aanleiding van het onderzoek extra inspannen om in meer reguliere cao's laagste loonschalen op te nemen tussen 100 en 120% van het WML, te beginnen op 100% WML voor de doelgroep van de banenafpraak. De Stichting zal daartoe na de zomer een aanbeveling aan cao-partijen doen uitgaan om deze afspraak en het belang ervan nogmaals onder de aandacht van cao-partijen te brengen. In dit verband is van belang dat de in oktober 2015 gemaakte protocolafpraak tussen FNV, CNV en AWWN zal worden geactualiseerd. Deze afspraak heeft tot doel de bevordering van de arbeidsparticipatie van mensen met een arbeidsbeperking tot een belangrijk aandachtspunt bij de cao-onderhandelingen te maken en geeft hiertoe ook handreikingen.

De Stichting van de Arbeid onderstreept verder dat er veelsoortige afspraken in cao's worden gemaakt met het oog op plaatsing van mensen uit de doelgroep van de banenafpraak. Dit gaat niet altijd gepaard met een laagste loonschaal die op WML-niveau begint. Overigens komt het ook voor dat in de cao zelf geen WML-schaal is opgenomen, maar dat er – in bijlagen of protocollen bij de cao die niet zijn aangemeld bij SZW – wel afspraken zijn gemaakt om mensen uit de doelgroep banenafpraak op dat niveau te belonen.

Conclusie

Ik vind het van belang dat partijen zich blijven inspannen om laagste loonschalen in cao's op te nemen. Zoals ik in de brief van 14 oktober 2016¹² heb aangegeven, blijf ik ook de ontwikkeling over 2017 monitoren. Om tot een gedegen oordeel te komen, zal uiterlijk in 2018 worden vastgesteld of de norm al dan niet is gehaald en wat daarvan de consequenties zijn. Uw Kamer zal daarover worden geïnformeerd.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma

---

¹² Kamerstuk 34 352, nr. 41